

Załącznik do Uchwały nr XX.230.2020
Rady Gminy Klembów
z dnia 22 października 2020 r.

GMINA KLEMBÓW

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2020 -2022

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Podstawy prawne opracowania Programu	4
III. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Klembów – wybrane elementy	4
IV. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny	7
1. Asystent rodziny	8
2. Piecza zastępcza	9
V. Zasoby instytucjonalne	10
VI. Adresaci Programu	10
VII. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022	10
1. Cel główny	11
2. Cele szczegółowe	11
VIII. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022	11
IX. Finansowanie programu	14
X. Monitoring Programu	14
XI. Zakładane efekty realizacji Programu	15
XII. Zakończenie	15

I. Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zakres planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról rodzicielskich, w szczególności poprzez zapewnienie pomocy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą przede wszystkim na potrzebach dziecka, jednak wsparcie skierowane będzie do wszystkich członków rodziny.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady, formy pracy i pomocy rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków wychowawczych oraz sprawowaniu pieczy zastępczej. Ustawodawca zadanie wspierania rodziny podzielił na poszczególne szczeble samorządu tj. gminę, powiat i województwo. Pierwszym i najważniejszym elementem tego systemu jest niewątpliwie gmina. Działania gminy powinny być nakierowane na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie, tak aby mogła ona poradzić sobie z występującymi trudnościami. Prawidłowa diagnoza problemów oraz działania profilaktyczne, wspierające dziecko w rodzinie, są formą najbardziej optymalną i skuteczną. Działania nakierowane na utrzymanie pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż między innymi służą obniżeniu kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ważnym elementem Programu jest również stworzenie warunków do rozwoju kadry pracującej na rzecz rodzin wieloproblemowych i umożliwienie wprowadzania nowych form pracy.

Każda rodzina tworzy swój własny, niepowtarzalny system opiekuńczo-wychowawczy i socjalizacyjny. Oparty jest on na przyjętej hierarchii wartości, normach społecznych i etycznych, przejawiających się w postawach rodzicielskich, więziach uczuciowych i relacjach społeczno-emocjonalnych między rodzicami i dziećmi. Niestety, nie wszystkie rodziny są w stanie prawidłowo wypełniać funkcje opiekuńczo-wychowawcze, wówczas może dochodzić do krzywdzenia lub zaniedbywania dzieci. Problemy występujące w rodzinach często są złożone i dlatego wymagają interdyscyplinarnego podejścia. W rodzinach tych wymagane jest stałe wsparcie i monitorowanie przez przedstawicieli wielu grup zawodowych - pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych, policji itp. Zadaniem ww. osób jest organizowanie właściwych form pomocy na rzecz rodziny przeżywającej trudności. Bardzo ważne jest, aby działania ukierunkowane były na pracę z rodziną w jej naturalnym środowisku. Istotne jest wczesne diagnozowanie problemów w rodzinie i szybkie podjęcie na jej rzecz określonych działań. Wszystkie planowane zadania powinny być realizowane z uwzględnieniem zaangażowania członków rodziny, przy zachowaniu zasady pomocniczości. W swoich działaniach, osoby pomagające, mają przede wszystkim wspierać, a nie zastępować rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo — wychowawczych.

Wzmacnianie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. W rodzinie, bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo i zakres jego rozwoju.

II. Podstawy prawne opracowania Programu

Niniejszy Program jest zgodny z Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemem Pieczy Zastępczej na lata 2015-2020 oraz ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2014-2020.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z regulacjami określonymi w następujących aktach prawnych:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821).
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r., poz. 1329).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218).
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r., poz. 852 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057).
9. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2014 – 2020 przyjęta Uchwałą nr XLVIII/419.2014 Rady Gminy Klembów z dnia 18 września 2014 r.

III. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Klembów – wybrane elementy

Gmina Klembów liczy blisko 10 tys. mieszkańców. W roku 2019 liczba osób w wieku produkcyjnym stanowiła 60% ogółu mieszkańców (5 949, w tym 2 807 kobiet). Dzieci stanowiły 24% (2 368, w tym 1 165 kobiet), a seniorzy 16% (1 531, w tym 1 056 kobiet) mieszkańców gminy.

Diagnoza lokalna dotycząca funkcjonowania rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Klembowie. Mówiąc o przyczynach trudnej sytuacji życiowej osób korzystających ze wsparcia GOPS w Klembowie konieczne jest przeanalizowanie danych dotyczących udzielonej pomocy mieszkańcom gminy.

Tabela 1. Powody korzystania z pomocy społecznej zgodnie z art.7 uops w latach 2017-2019

Powód trudnej sytuacji życiowej	2017		2018		2019	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	131	325	112	261	97	223
Bezdomność	2	2	1	1	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	157	33	150	39	187
w tym						

wielodzietność	21	117	17	150	23	131
Bezrobocie	76	224	70	199	62	184
Niepełnosprawność	86	182	71	136	74	152
Długotrwała lub ciężka choroba	57	118	64	124	73	155
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego w tym	33	123	28	100	29	110
rodziny niepełne	23	71	22	63	21	64
rodziny wielodzietne	10	61	8	47	10	60
Przemoc w rodzinie	0	0	3	12	3	11
Alkoholizm	22	66	24	57	24	64
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	6	2	4	4	7
Zdarzenie losowe	2	6	0	0	2	8

Problemy społeczne, które dominują wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej to: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, jak również potrzeba ochrony macierzyństwa oraz alkoholizm.

W 2019 roku wsparciem z zakresu pomocy społecznej objęte zostały 224 rodziny, w których przebywały 553 osoby, co stanowiło 5,66 % ogółu mieszkańców gminy. Zaznaczyć należy, że w 59 rodzinach udzielono pomocy wyłącznie w formie pracy socjalnej.

Od kilku lat zmniejsza się liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. W roku 2017 z tych form pomocy skorzystało 158 rodzin, natomiast w 2019 roku 135 rodzin. Zmniejszenie liczby rodzin wymagających pomocy finansowej spowodowany jest w dużym stopniu dodatkowymi świadczeniami na rzecz dziecka i rodziny realizowanymi w ramach ustawy o pomocy państwa w zakresie wychowywania dzieci (500+).

W odróżnieniu od świadczeń finansowych na przestrzeni trzech ostatnich lat nastąpił wzrost liczby rodzin korzystających wyłącznie z pracy socjalnej - w 2017 roku 42 rodziny (w tym 107 osób), natomiast w 2019 roku 59 rodzin (w tym 142 osoby). Tą formą wsparcia objęte są głównie rodziny, w których występuje problem: przemocy, alkoholizmu, zaniedbań w opiece i wychowaniu dzieci, niepełnosprawności lub długotrwałej choroby. Rodziny te wymagają wsparcia przede wszystkim w formie poradnictwa, współpracy ze specjalistami i innymi podmiotami.

Istotnym zdarzeniem kryzysowym w rodzinie jest występowanie przemocy. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie uruchamiana jest procedura „Niebieskie Karty”. W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny przy wsparciu policji oraz służby zdrowia ma prawo odebrać dziecko i umieścić u osoby najbliższej lub w pieczy zastępczej (w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Tabela 2. Liczba realizowanych procedur Niebieskie Karty w latach 2017-2019

	2017	2018	2019
Liczba wszystkich procedur w tym	26	32	45
Liczba wszczętych procedur	15	27	28
Liczba procedur kontynuowanych	11	5	17
Liczba zakończonych procedur	21	15	37
Liczba spotkań grup roboczych	39	84	62

Wzrost liczby założonych „Niebieskich Kart” nie musi jednoznacznie świadczyć o zwiększeniu się skali występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Może być to również efekt prowadzonych kampanii informacyjnych, większej świadomości społeczeństwa, oraz częstszych, bardziej profesjonalnych działań służb i instytucji zajmujących się pomocą rodzinom uwikłanym w przemoc domową.

Na terenie gminy Klembów funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (przy GOPS w Klembowie), który skupia przedstawicieli różnych podmiotów m.in. pomocy społecznej, policji, sądownictwa, oświaty, służby zdrowia i działa na rzecz rozwiązywania spraw związanych z przemocą domową.

Z uwagi na zwiększoną pracę socjalną w rodzinach na przestrzeni ostatnich kilku lat GOPS w Klembowie organizuje dodatkowe wsparcie specjalistyczne:

- konsultacje psychologiczne,
- konsultacje specjalisty z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- terapię indywidualną i grupową dla osób uzależnionych i nadużywających alkoholu,
- superwizję z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- warsztaty wzmacniające więzi rodzinne (m.in. warsztaty wychowawcze, integracyjne, doradcze w Klubie Integracji Społecznej).

Istotne wsparcie w zakresie zabezpieczenia materialnego dla rodzin stanowią świadczenia rodzinne oraz świadczenie wychowawcze.

Tabela 3. Realizacja świadczeń rodzinnych w latach 2017-2019

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin		
	2017	2018	2019
Zasiłki rodzinne	582	577	511
Dodatki do zasiłku rodzinnego:			
z tytułu urodzenia dziecka	50	43	29
z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	60	71	55
z tytułu samotnego wychowywania	31	29	27
z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	49	52	48
z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	397	421	361
z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	121	121	108
z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania	161	146	161
Zasiłek pielęgnacyjny	192	208	221
Świadczenie pielęgnacyjne	64	64	74
Specjalny zasiłek opiekuńczy	10	9	9
Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	57	51	56
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	16	15	17
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	95	103	76
Zasiłek dla opiekuna	1	1	1
Świadczenie rodzicielskie	40	41	36
Łączna liczba rodzin	785	807	751

W roku 2019 ze świadczeń skorzystało o 56 rodzin mniej w stosunku do roku poprzedniego. W 2019 roku pomocą w formie świadczeń rodzinnych objęto 751 rodzin, w których przebywały 2 353 osoby (w tym 1 128 dzieci), co stanowi 24,10 % ogółu mieszkańców gminy. Należy zaznaczyć, że wzrasta liczba rodzin uprawnionych do świadczeń opiekuńczych (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne) uzależnionych od niepełnosprawności.

Tabela 4. Realizacja świadczenia wychowawczego w latach 2017-2019

Świadczenie wychowawcze (500+)	2017	2018	2019
Liczba rodzin	1 073	1 070	1 430
Liczba dzieci w rodzinach	1 693	1 644	2 390

W 2019 roku świadczenie wychowawcze pobierało 1 430 rodzin, w których przebywało 4 765 osób, co stanowiło 48,81% ogółu mieszkańców gminy.

IV. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny

Pierwszym i niewątpliwie najważniejszym środowiskiem, w którym żyje i rozwija się człowiek jest rodzina. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest najwartościowszym środowiskiem wychowawczym, które określa i stwarza warunki do indywidualnego rozwoju dziecka. Współczesne rodziny narażone są na problemy i zawiłości wynikające z warunków gospodarczych państwa, regionu, gminy, a przede wszystkim z problemów wewnątrzrodzinnych. Działania wyznaczone gminom w obszarze wsparcia rodziny wskazują katalog świadczeń i usług, za pomocą których można próbować niwelować skutki niekorzystnej sytuacji rodzin, aby dziecko jak najdłużej pozostawało w rodzinie biologicznej. Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy między innymi:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c. prowadzenie i finansowanie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej,
- 5) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 6) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz ww. zadań własnych gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny („Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, „Program asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”, „Karta Dużej Rodziny”, „Opieka wychnieniowa”).

Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych. W rozwiązaniu tych problemów często potrzebna jest pomoc zarówno ośrodka pomocy społecznej, jak i wielu innych podmiotów. Bardzo ważne jest, aby w gminie działał dobrze zorganizowany system wsparcia rodziny, system oparty na współpracy GOPS, instytucji i organizacji działających na polu pomocy społecznej, placówek oświatowych, służby zdrowia, policji i wszystkich osób zainteresowanych dobrem rodzin zamieszkujących gminę Klembów.

1. Asystent rodziny

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w gminie zatrudniony jest asystent rodziny, do którego zadań należy: wspieranie rodziny biologicznej mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz mającej inne problemy powodujące trudną sytuację życiową. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnej pracy. Mówiąc o funkcji asystenta rodziny można wyodrębnić – funkcję wsparcia psychiczno-emocjonalnego, opiekuńczą, doradczą, diagnostyczno-monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywująco-aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Skierowanie asystenta i jego praca z rodziną ma na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodziców, poziomu ich odpowiedzialności za losy swojej rodziny, jak i umiejętności komunikacji w rodzinie. W efekcie wspólne działania rodziny, asystenta i pracownika socjalnego, przy wsparciu innych instytucji i organizacji, mają zapobiec rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Klembowie zatrudniony jest jeden asystent rodziny w wymiarze ½ etatu oraz czterech pracowników socjalnych w pełnym wymiarze etatu.

Tabela 5. Liczba rodzin wspieranych przez asystenta rodziny w latach 2017-2019

2017		2018		2019	
Liczba rodzin	Koszty w zł	Liczba rodzin	Koszty w zł	Liczba rodzin	Koszty w zł
12	23 327,28	12	33 414,03	9	35 792,09

Innymi formami pomocy rodzinie są:

- rodzina wspierająca, której zadaniem jest pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego czy kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, przy ścisłej współpracy z asystentem rodziny. Rodzina wspierająca ma aktywnie pomagać w przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie wspieranej, a nie ją wyręczać,
- grupy wsparcia, forma pomocy psychologicznej. W grupach wsparcia uczestniczą osoby, które łączą podobne problemy i trudności. Udział w grupie wsparcia polega na dzieleniu się własnymi doświadczeniami z innymi jej członkami, słuchaniu, nawiązywaniu kontaktu, dzieleniu się pożytecznymi informacjami, udzielaniu sobie wzajemnie wsparcia emocjonalnego. Aktywne uczestnictwo w grupie wsparcia pomaga w pracy nad sobą, w osobistym rozwoju, a także w radzeniu sobie z codziennymi trudnościami,

- grupy samopomocowe - dobrowolne zgromadzenie osób, których aktywne działanie skierowane jest na wspólne pokonywanie trudności np.: problemów natury psychicznej lub socjalnej, dotyczących ich samych lub członków rodziny,
- placówki wsparcia dziennego zapewniają opiekę dzieciom i młodzieży podczas czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych, pomoc w nauce, stałą pracę z rodziną dziecka.

System wsparcia rodziny na poziomie gminy zakłada ponadto następujące formy pracy z rodziną:

- konsultacje i poradnictwo specjalistyczne,
- usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- pomoc prawną, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- realizację wsparcia z zakresu ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”. Członkowie uprawnionych rodzin mają zapewniony dostęp do wszelkiego rodzaju poradnictwa. W jego ramach mogą skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przewyższania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępna pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem jest opracowanie katalogu możliwej pomocy dla danej rodziny.

2. Piecza zastępcza

W sytuacji, gdy rodzice nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci Sąd Rodzinny decyduje o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Sąd może zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy określonych w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno - opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje postanowienia Sądu, zapewniając opiekę, a gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi odpowiednio wydatki związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Do wydatków wlicza się świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, dodatek do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, dofinansowanie do wypoczynku dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki.

W 2019 roku na terenie gminy Klembów funkcjonowało 13 rodzin zastępczych, w których przebywało 23 dzieci. Rodziny te ściśle współpracują z Powiatowym Centrum Pomocy Społecznej w Wołominie. Rodziny, które wymagają wsparcia objęte są pracą socjalną.

Tabela 6. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych, za które gmina ponosiła koszty związane z opieką i wychowaniem w latach 2017-2019

2017		2018		2019	
Liczba dzieci	Koszty w zł	Liczba dzieci	Koszty w zł	Liczba dzieci	Koszty w zł
4	12 445,79	3	16 659,26	4	22 971,47

Obecnie (stan na 30.09.2020 r.) w pieczy zastępczej przebywa 8 dzieci (wydatki wyniosły już 21 225,09 zł, plan 33 029,24 zł).

V. Zasoby instytucjonalne

Na terenie Gminy Klembów w budowę lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zaangażowane są podmioty o zasięgu gminnym i powiatowym:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie,
- gminne placówki oświatowe tj. ZS w Ostrówku, SP w Klembowie, SP w Kruszu, SP w Dobczynie, SP w Woli Raszewskiej oraz SP w Starym Kraszewie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Klembowie,
- Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Klembów,
- Sąd Rejonowy w Wołominie,
- Komenda Powiatowa Policji w Wołominie / Komisariat Policji w Tuszczu,
- Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielonce,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Tuszczu,
- Gminny Ośrodek Kultury w Klembowie
- organizacje pozarządowe.

VI. Adresaci Programu

Adresatami Programu są rodziny wychowujące dzieci, zamieszkałe na terenie gminy Klembów, w szczególności rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem oraz rodziny z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

W ramach realizacji Programu przyjęto definicję rodziny wskazaną w art. 16 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Podkreślić należy, że takie rozumienie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Rodziną nazwana zostanie każda grupa osób, która wykazuje cechy pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

VII. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 wyznacza zadania, których realizacja przyczyni się do zmniejszenia skali problemów społecznych w gminie Klembów w obszarze wspierania rodziny. Program jest dokumentem wpisującym się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2014-2020, w której określony został cel strategiczny nr 2 - Wspieranie rodzin w kryzysie, dotkniętych ubóstwem i uzależnieniami, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

1. Cel główny

Poprawa funkcjonowania interdyscyplinarnego systemu wspierania rodzin poprzez wzmocnienie wczesnej identyfikacji rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. Cele szczegółowe

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.
2. Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz minimalizowanie ich skutków.
3. Pogłębienie świadomości rodziców w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
4. Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny.

VIII. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022

Cel szczegółowy 1: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny				
Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Wsparcie finansowe, rzeczowe i usługowe	Liczba rodzin objętych pomocą	2020-2022	GOPS Klembów
2.	Dożywianie dzieci	Liczba dzieci objętych dożywianiem	2020-2022	– GOPS Klembów – Placówki oświatowe
3.	Wsparcie w formie pracy socjalnej	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	2020-2022	GOPS Klembów
4.	Zapewnienie pomocy w formie pracy z asystentem rodziny	Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	2020-2022	GOPS Klembów
5.	Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, w tym bezpiecznego schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy	– Liczba prowadzonych procedur Niebieska Karta – Liczba rodzin objętych wsparciem – Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy	2020-2022	– Zespół Interdyscyplinarny, – GOPS Klembów – Sąd Rejonowy w Wołominie Wydział Rodzinny i Nieletnich – Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielonce – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie – Komenda Powiatowa Policji w Wołominie (Komisariat w Tłuszczu)

6.	Udzielenie pomocy specjalistycznej (niepełnosprawność, przemoc w rodzinie, uzależnienia, itp.)	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rodzin/osób, które uzyskały wsparcie – Liczba udzielonych porad specjalistycznych 	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Klembów – PCPR – Służba zdrowia
Cel szczegółowy 2: Zapobieganie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz minimalizowanie ich skutków				
Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego	Liczba rodzin objętych wsparciem	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Klembów – POIK – Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne – Placówki oświatowe
2.	Organizacja grup wsparcia dla rodziców przy zastosowaniu zasady pomocniczości (problemy wychowawcze, przemoc, uzależnienia)	Liczba działających grup wsparcia	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Klembów
3.	Systematyczna praca socjalna z rodzinami znajdującymi się w sytuacji kryzysowej (m.in. uzależnienia, przemoc)	Liczba rodzin objętych wsparciem	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Klembów – GKRPA – Zespół Interdyscyplinarny – Kuratorzy sądowi
4.	Wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie integracji rodziny	Liczba inicjatyw lokalnych	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Klembów – Gminny Ośrodek Kultury – Organizacje pozarządowe
5.	Promocja i finansowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców, dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba programów – Liczba odbiorców /uczestników/ 	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – GKRPA – GOPS Klembów – Placówki oświatowe – Gminny Ośrodek Kultury – Organizacje pozarządowe
6.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień	Liczba osób objętych działaniami	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – GKRPA – GOPS Klembów – Placówki oświatowe – Służba zdrowia – GOK
7.	Współpraca instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych – Liczba wspartych rodzin 	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – Zespół Interdyscyplinarny – KPP – GOPS Klembów – Placówki oświatowe – Kuratorzy sądowi – Służba zdrowia

Cel szczegółowy 3: Pogłębienie świadomości rodziców w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	2020-2022	GOPS Klembów (pracownicy socjalni, asystent rodziny)
2.	Podnoszenie kompetencji rodziców w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych /m.in. poprzez realizowanie warsztatów, programów, projektów /	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba rodziców objętych wsparciem – Liczba warsztatów, programów, projektów 	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Klembów – Placówki oświatowe
3.	Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych mających na celu rozwijanie pasji, zainteresowań, talentów dzieci i młodzieży	Liczba zorganizowanych zajęć	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Klembów – Placówki oświatowe – GOK Klembów
4.	Wdrażanie ogólnopolskich kampanii dotyczących profilaktyki uzależnień np. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Narkotekom mówię NIE”, „Reaguj na Przemoc”	Liczba wdrożonych kampanii	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – GOPS Klembów – GKRPA
5.	Pomoc asystenta rodziny w realizacji działań z zakresu ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	Liczba osób objętych pomocą	2020-2022	GOPS Klembów
6.	Pomoc specjalistyczna dla rodzin mających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich	Liczba rodzin objętych pomocą specjalistyczną	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> – Powiatowe Punkty Poradnictwa – GOPS Klembów – POIK – Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne

Cel szczegółowy 4: Tworzenie warunków do wykonywania zadań gminy w obszarze wspierania rodziny

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
-----	---------	----------	-------------------	--------------

1.	Zabezpieczanie środków finansowych na utrzymanie dzieci z terenu gminy Klembów umieszczonych w pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci z terenu gminy Klembów umieszczonych w pieczy zastępczej, Wysokość środków finansowych wydatkowanych na utrzymanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej 	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Klembów GOPS Klembów
2.	Zabezpieczenie środków finansowych na działania związane z profilaktyką uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych programów/kampanii Wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę uzależnień 	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Klembów GOPS Klembów
3.	Organizowanie szkoleń, spotkań, konferencji, superwizji służących podnoszeniu kwalifikacji pracowników socjalnych, asystentów rodziny i osób zawodowo związanych z pracą z rodziną.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba szkoleń/spotkań/konferencji i uczestników Liczba superwizji i uczestników 	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> GOPS Klembów GKRPA
4.	Doskonalenie współpracy lokalnych instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny	Liczba spotkań i uczestników	2020-2022	<ul style="list-style-type: none"> GOPS Klembów GKRPA Placówki oświatowe Kuratorzy sądowi GOK Klembów organizacje pozarządowe

IX. Finansowanie programu

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 są:

- środki własne gminy – zaplanowane na każdy rok budżetowy,
- środki z budżetu państwa,
- środki z innych funduszy zewnętrznych.

Środki finansowe na realizację zadania z zakresu wspierania rodziny będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

X. Monitoring Programu

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie.

W każdym roku do dnia 31 marca będzie przedkładane Radzie Gminy Klembów sprawozdanie z realizacji Programu.

Monitoring Programu będzie odbywał się na bieżąco, równoległe z realizacją poszczególnych działań, przy współpracy wszystkich realizatorów. Uzyskane dane umożliwią ocenę stopnia realizacji Programu oraz zasygnalizują nowe kierunki działań niezbędne do skutecznej pomocy rodzinom potrzebującym wsparcia. Analizie zostanie poddana zgodność realizacji zadań z przyjętymi priorytetami lokalnej polityki społecznej w obszarze wspierania rodziny w

oparciu o przyjęte w Programie wskaźniki. Na potrzeby oceny realizacji Programu będą badane tendencje na podstawie określonych wcześniej wskaźników.

Celem monitorowania Programu jest pokazanie wiarygodnych, rzetelnych informacji o stanie zaawansowanych prac, postępach, uchybieniach w realizacji zadań, zmianie zakresu zadań czy też o zaniechaniu realizacji zadania wraz z przyczynami i uzasadnieniem takiego stanu rzeczy. Program stanowi dokument otwarty, może podlegać modyfikacji.

XI. Zakładane efekty realizacji Programu

Zakładanym efektem programu jest optymalizacja i utrzymanie interdyscyplinarnego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. System powinien opierać się na szybkim i skutecznym przepływie informacji pomiędzy instytucjami oraz na tworzeniu zespołów wspierających rodziny w kryzysie. Zintegrowane działania mają przyczynić się do zminimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz do poprawy funkcjonowania rodzin, jednocześnie zapobiegając umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 wyznacza kierunki działań na rzecz wspierania rodziny. Wdrażanie poszczególnych zadań uzależnione jest od możliwości organizacyjnych, finansowych i prawnych jego realizatorów.

XII. Zakończenie

Wsparcie dziecka i rodziny jest jednym z kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Aby skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny konieczne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które działają na jej rzecz. Najważniejszym elementem jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości.

Pozostawienie rodzin bez odpowiedniego dla nich wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska degradacji. Ważne jest, by pomoc specjalistyczna (psychologiczna, socjalna, prawna) mogła być dla rodzin bezpłatna. Tworzony system wspierania rodziny i pieczy zastępczej ma na względzie przede wszystkim dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności. Skuteczna pomoc dla rodzin w przezwyciężaniu trudności w funkcjonowaniu rodziny i wychowaniu dzieci może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie oddziaływań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe wspieranie dziecka i rodziny oraz spowoduje właściwą realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Michał Wąsik
Michał Wąsik